

Nem észleltem, sőt hallomás útján sem jutott tudomásomra, hogy az állam a vadászattal csak valaha is politikát üzött volna; a ki tehát ezen alapon megtámadná, méltatlanul teszi és vajmi könnyen meggyőzhető feltevésének téves voltáról. Azonkívül is nem ismerem el, hogy az ellenzéki honpolgárok félve attól, miként az állam a vadászattal olcsó szavazatokat szerez magának, felszólalnának; mert vajmi jól tudják, miként az állam — ha azokat használni kívánja — több más és sokkal hatályosabb eszközökkel is rendelkezhetnék. Ez inkább csak „mumus“-ra emlékeztet.

A mondottaknak dióhéjba szorított kivonata tehát ismételtelen azon legbensőbb meggyőződésemmel tolmácsolja: „Hogy a legtermészetesebbnek és legtöbb esetben egyedül helyesnek vallom a vadászat értékesítését akkor, ha ezt a kezelő erdősz gyakorolja; és pedig hivatalból megállapított méltányos, de sohasem magas bérösszeg lefizetésének kötelezettsége mellett.“

Lippa, 1879. deczember 6-kán.

S. Gy.

A nálunk is honosítani kívánt külföldi fenyőfajok átteleléséről.

Közli: Albrecht Ferencz, m. kir. erdőgyakornok.

A „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ folyó évi május havi füzetében Baudis Frigyes, morvaországi erdőmester, a külföldi fenyőfajok áttelelésére vonatkozó észleleteit s tapasztalatait közlővén, azon eredményre jut, hogy az újabb időben nálunk is kísérlettétel végett ajánlott külföldi fenyők nem mindegyike képes a mi égajunkat kiállani, különösen oly rendkívüli tél mellett, mint az idejé volt. Észlelési helye egy kiterjedt park volt, melyben az egyedek már 15—20 évesek, részben öregebbek is voltak; ezen idő alatt nem egy kemény

tél tette próbára életképességüket, de mindannyiszor a hozzájuk kötött várakozást teljesen kielégíteni látszottak, mignem a közelmúlt tél az irántuk táplált szép reményeket részben megingatta. A legnagyobb hideg deczember 10-én — 23 R. fokkal mutatkozott, s azontúl átlag 3—14 R. fokkal jelezhető.

A fagy iránti érzékenység mérvét különben legjobban kitünteti az általa közölt egyedeken észlelt fagykárok nagysága s hatása, mely következő volt azon fanemeken, melyeknek nálunk való meghonosítása czéloztatik :

1. *Wellingtonia gigantea* Lindl. Levelek megbarnulva, tavalyi hajtások elfagyva.

2. *Abies douglasii* Lind. Mint előbbi.

3. „ *nordmanniana* Lk. Tűk 0·7 megbarnulva, tavalyi hajtások elfagyva.

4. *Pinus lambertiana* Dougl. Tűk egészen megbarnulva.

5. *Abies nobilis* Lindl. Mint előbbi.

Ezen kimutatást átfutva, azon következtetést kellene vonnunk, hogy a *Wellingtonia gigantea* és *abies douglasii* mint legérzékenyebbek, nálunk a kísérlet teréről elejtendők, s biztosabb siker reményében a kevésbé érzékeny *abies* és *pinus* fajoknak nyújtandó elsőbbség. Nem szabad azonban a reményt rögtön feladni, a legtöbb növénynél létezik visszapótlási erő, melynélfogva az a rajta, bármi uton előidézett veszteséget kiegyenliteni törekszik. A tűk megbarnulása, elhalása tagadhatlanul nagy veszteség az egyedekre nézve, de ez még nem jelenti azt, hogy az illető egyed nem életképes; a döntő ítélet csak akkor mondható ki, ha minden egyes tényező, mely pro vagy contra befolyással lehet, figyelembe vétetik, milyenek pl. a talaj vegytani s physikai szerkezete, a helyfekvés; az illető növény igényei minden tekintetben, mi csak kísérletezés s helyes tanulmány útján puhatolható ki.

Többször mutatkozik hasonló jelenség honos fenyőinknél is, hol különösen a jegenyefenyő (*Abies pectinata*) tűi, leginkább szélfáknál s kevésbé védett egyedeknél gyakran megbarnulnak s nyár elején lehullanak; ezt is a fagy okozta s saját megfigyeléseim után állithatom, hogy a veszteség tűkben néha s némely fiatal egyedeknél oly nagy, hogy maga a növény bágyadt, beteges kinézésű lesz annyira, miszerint felépüléséhez a reménynek egy halvány sugara sem járul többé; azonban alig indul meg a tenyészet, a tetszhallott új erőt merítve, tovább folytatja a létérti harczot. Két-három éves lúczfenyőnél is tapasztaltam e jelenséget.

Ezekkel szemben örömmel irhatom, hogy az ungvári kincstári uradalom ó-kemencei pagonyában tenyésztett külföldi fenyők igen szépen átteleltek. Fagykár csupán 3 db 35—50 cméter magas pinus lambertianá-n észlelhető; kettőnél a tűk teljesen elfagytak, de a rügyek megmaradván, hajtanak, a harmadik példánynak mult évi csúcshajtása egészen elfagyott, de az oldalhajtások élnek. Megjegyzem, hogy ezen csemeték a mult évben lettek kiültetve az ó-kemencei usza-gereblye mellett kötött agyagtalajba, ennélfogva a tűkben szenvedett veszteséget csak részben tulajdonitom a fagnak, részben pedig hajlandó vagyok azt az átültetés folytán bekövetkezett sínlődésnek be tudni, mely bajt már ez évben valószínűleg ki fogják heverni.

Elmult telünk illusztrálására felhozom a következőket: a legnagyobb hideg jannárius 21-én 26 C. fokkal és februárius 6-án és 7-én 30 C. fokkal mutatkozott, ez megfelel 20.8—24 R. foknak; a havi átlag pedig deczembertől márczius végeig 21—12 C. fok között változott.

A nemes fenyők megtelepítése az ungvári uradalomban 1877. évben vette kezdetét, a kikelt csemetékből a következő példányok élnek:

Abies nordmanniana 2 db 18 cm. magas.

„ *nobilis* 1 db 10 cm. magas.

Coffea californica 1 db 35 cm. magas.

Pinus lambertiana az erdészlaknál lévő csemete-kertben 6 darab 35—50 cm. magas; az usza-gereblyénél 3 darab, fagy által megtámadva.

Abies douglasii az erdészlaknál lévő csemete-kertben 32 db 18—40 cm. magas.

A múlt év tavaszán elvetett *abies douglasii*-ből 25 db 2—3 cm. magas.

Wellingtonia gigantea 1 db 3 cm. magas.

Meg kell itt említenem azt is: miszerint ez idén szelid gesztenyések megtelepítésére tétetett az első kísérlet helyben Ungváron az által, hogy a radvánzi csemetekertben nevelt magonczokból 400 db. lett a Beszkidek egy szelid lejtővel bíró végnyulványán az ugynevezett Társahegyen kiültetve, a melyek eddigelé még elég szépen diszlenek.

Felemlitem ez alkalommal, hogy az idei kemény tél az ókemencei pagonyban létesített fenyőertvényekben jelentékeny károkat okozott, különösen szenvedtek a márcziusi száraz fagyok által a múlt évben ertvényezett 2—3 éves lúczeseméték, melyek a hirtelen beállott áprilisi melegben sárgulni kezdtek s végre jelentékeny részök kiszáradt, mások pedig tüiket elhul-
latva, a tenyészet megindultával új életre ébredtek. Egy négy éves, zömök, erőteljes erdei fenyőnek tavalyi oldalhajtásai szintén teljesen elfagytak s csupán a csúcsajtás maradt meg.
